

Om Marie Fræhr, født Gjørding g.m. Peter Petersen Fræhr. (Dl-a)

Erindringer om min Bedstemoder

Fortalt af Sønnesønnen Lydik Frehr. (Fl - c.)

Bedstemor havde et mildt og fint Ansigt. Hun har sikkert været en smuk Pige i sine unge Dage. Hun har fortalt, at hun tjente paa en Gaard i Nærheden af Skodborg og dengang kunde have faaet anden, hvis hun havde villet, men Vedkommende Bejler boede højt mod Nord og Bedstemoder var endnu saa stavnsbundet, at hun ikke kunde tænke sig at bosætte sig: " oppe i det sorte Jylland ". - Og hermed mente hun sikkert Blichers store og vidtstrakte Hedelandskaber.

Maaske var hun lidt for sikker, - ihvertfald kunde hun ikke betro Tante Ane (El - a.) noget som helst af det vigtige Husarbejde udover de evinderlige Smaaærinder til Bager og Købmand.

I Førstningen af hendes Ægteskab kunde Bedstefar en enkelt Gang drikke en Kaffepunch for meget i Nabolaget, - men Bedstemor greb her energisk ind mod et saadant Uvæsen, det kunde der ikke være Tale om i hendes Ægteskab! Selv har jeg aldrig set stærke Drikke i Huset, - Bedstefar var absolut ingen Brændevinskarl. Maaske det har sin Aarsag i at hans egen Far vistnok var fordrukken. (Han døde paa Skodborg Fattiggaard.) Om ham, som altsaa er min Oldefar (C - d.) har Tante fortalt følgende: En dag kom der Bud til-Bedstefar, at hans Far laa døddrukken i en

Grøft ved Bygaden. Med Hjælp af et par Mænd fik Bedstefar nu den drukne Fader baaret hjem, men da de naaede Hjemmet, gjorde Oldefar sig pludselig fri for sine Hjælpere og viste, at han da udmærket kunde gaa selv., samtidig med at han grinede dem op i deres aabne Ansigter. Dette resulterede i at Bedstefar omgaaende smækkede sin Far et par forsvarlige Lussinger, da han, forstaaelig nok, syntes at Oldefar havde gjort ham til skamme for hele Byen.

Tante Ane, som gennem Stuens Vinduer havde været Vidne til hele Oprindningen, sluttede Beretningen med at sige: " Aah, vo' bløv a' røj, a' troej Fars Haend høj folden vejsen neje, faa' de staae jo i æ Bibel, at den der løjde sin Haend mod sin Far, hans Haend skal visseligen vejsen."

Mange Aftener besøgte vi dem med Far og Mor. " Vi skal besøge dem, mens vi har dem" sagde Far. Far kunde godt lide at besøge sine Forældre og i al Godmodighed " Mikle " lidt med dem. Bedstemor var en god Svigermor, der var stolt af sin

" Frederikke ", Andreas har faaet en god Kone, sagde hun. Aldrig saa snart var vi kommen til sæde før Bedstemor sagde: Ane, sæt æ' Kiel over ! - Den for mig at se elendige Kaffe blev kogt over det gamle Fyrsted i Kakkelovnen, der serveredes gerne skaaret Franskrød med rød Saftgele til. Den lille Lyspære over Voksdugen sendte sit matte Skær ud i Stuen, Ilden buldrede lystig i Kakkelovnen - og saa gik Snakken i det gamle Hjem.

(Omkring 1913 var der indlagt elektrisk Lys, men de smaa Forbrugere fik ingen Lysmaalers opsat, - de nøjedes med at betale et par Kroner maanedligt efter Skøn, - og derfor havde

Bedstemor sine store Betænkkeligheder, naar der blev
" ruttet " med Lyset.)

Efter Kaffen satte Bedstemor sig gerne til sin Spinderok, - Tante Ane
kartede Ulden til hende, - et saadant Billede kendes ikke af den yngre Generation mere. -
Det hændte ogsaa at Bedstemor fandt et par af de smaa hjemmeavlede Æbler frem og stegte
dem paa den varme Kakkelovn for os, -

Vi Drengene syntes, det var en Herreret dengang.

Bedstefar sad paa sin vante Plads. - Han gumlede paa sin evindelige Skraatobak. Det kunde
hænde at Bedstemor rettede paa ham ved en eller anden Lejlighed - saa udbrød Bedstefar
forarget: " Pas du dig selv, - saa passer a mø ! -

Den Logik kunde Bedstemor ikke altid godtage, - men hun tav som oftest og rystede
opgivende paa Hovedet ad ham.

Ude i et lille Udhus, hjemmelavet, mørk og trist gik Julegrisen. Jeg forstaar ikke at et
Dyr kunde leve og trives under saa primitive Forhold.

Men det gik tilsyneladende udmærket! - Den levede blandt andet af den lille Haves
Overskud, samt Køkkenaffald.

I Diget ud mod Vejen stod et par gamle Frugttræer, som mærkelig nok uden moderne
Sprøjtemetoder bar de herligste gule og blaa Blommer. Dem havde vi Drengene et godt Øje
til. - -

Foran det lave Stuehus mod Syd var den gamle aabne Brønd, hvorfra man fik sit
Vandforsyning, - derfor havde Vandet ogsaa en mærkelig Smag hos gamle Bedstemor. Jeg ser
endnu med en vis Uhygge ned i Brønden med dens frønnede Kampesten og Vandspejlet dybt
nede, men alting i og uden om Huset passede jo saa udmærket til hinanden, det kunde jo
ikke være anderledes dengang i Bedstemoders Hus.

En stor Oplevelse for Bedstemor, maa det har været, da hun kort forinden 1' Verdenskrig
fejrede sin 70 Aarsdag. Jeg husker, Onkel Peter, (El - e.) som havde Ejendom dengang,
lejede en stor Charabanc (aaben firehjulet Hestevogn med Sidebænke) og hele Familien
kørte med Hestekøretøjet ned over den gamle Grænse til " Skibelund Krat " Om Aftenen
fejredes Fødselsdagen paa Gaarden.

- Naar der var Festdage kom ogsaa Onkel Niels'g.m. Tante Petrea (El - c.) og Onkel
Hanses (El - d.) i Besøg. Saa blev den fine Stue taget i Brug. Maden bestod gerne af
Frikadeller med opstuede Kartofler, eller Røvelsessteg (Ribbensteg) Som Drikkelse blev
der skænket Hvidtøl.

Aldrig har jeg smagt saa god Spise, forekommer det mig nu bagefter. -Guldbryllupsdagen Aar
1919 faldt lige efter Krigsafslutningen af første Verdenskrig. For første Gang gennem 50
aar flagedes der i rødt og hvidt. Men da de tyske Soldater og, Embedsmænd endnu knap
havde forladt Byen var der optræk til Ballade og Sabotage af Flagenes Tilsynekomst. Det
kom dog heldigvis ikke saa vidt. -Festen afholdtes i det gamle Forsamlingshus. Næsten
alle Sognets Beboere havde tegnet sig til Festen. Den fik ogsaa et meget smuk Forløb med
de to gamle som Midtpunktet. Den fik i Anledning af at man ventede den snarlige
Genforening et særligt nationalt Præg. Bedstefar havde jo tjent Kommunen gennem mange
aar, og Beboerne samt Jens Hørlyck, som var Sogneraadsformand i det første dansk
Selvstyre gav Bedstefar og Bedstemor deres Tak og Hyldest. Jeg var i Lære hos A.
Hundevadt og jeg husker, hvor glad og stolt jeg var, da jeg tog hjem med Smaabanen til
den store Familiefest.

Bedstemor levede endnu 6 Aar efter Bedstefar. De sidste par Aar kneb det meget med Synet.
Jeg husker, jeg lavede et grønt Papstykke, som hun bar over sit Hoved for at Lyset ikke
skulde genere hende. Samtidig var hun meget rysthaandet, (noget som min Far har arvet
efter hende paa sine gamle Dage.)

Det generede hende meget, især naar hun ved Kaffedrikningen førte Under-Koppen op til
sine Læber. (Kaffen blev altid drukket af Underkoppen, hvilket jo ikke gjorde det nemmere
for hende.)

Jeg har aldrig hørt Bedstefar og Bedstemor klage ! -

De var tilfreds med deres Lod, endskønt de sikkert kun har kendt " Smalhans " alle Dage,
- Misundelse kendtes ikke.

Et dejligt Minde for os Børn.

Til sidst talte hun meget om: " Ind=Kulde " her kan ingen hjælpe, sagde hun, den varsler om Død. Vinteren 1929, en af de strengeste, vi har oplevet, laa hun for Døden. Hun var mærkelig klar til det sidste --- Da Onkel Niels besøgte hende paa sidstningen, sagde han, efter at have set og talt med hende: " Hun dør skam ikke. endnu! - Men faa Timer efter var Bedstemor ikke mere.

Desværre var jeg ikke med til hendes Begravelse. Jeg havde lige etableret mig den Vinter og syntes, jeg maatte hjemme for at passe Butikken.

Men der kom kun een eneste Kunde den Dag ! -

Toftlund i Efteraaret 1957.

Lydik Frehr

Lydik Frehr